

Պէտք չէ արկնելու, սեղանի... վրայ կամ անփակ տեղեր ստակ, զարդ եւ այլն պահել, կամ թողուլ զգեստի մէջ՝ որ զարդարելու, նորոգելու կամ լուսալու կը տրուի. որպէս զի շարուի առիթ խորելու, եւ կամ՝ եթէ յանկարծ բան մը կորսուի՝ անխառն կասկածներ չունեցուի:

Կարգն է նաեւ Տիմի ինչպէս թեան. որովհետեւ ասով շատ բան կը մնայ, որ խառնակութեան մէջ կը կորսուի: Կարգասիրութիւնը տանտիկնոջ ամենամեծ եւ անհրաժեշտ առաքինութիւնն ըլլալու է, որուն պատասխաններն անմիջապէս ակներեւ կ'ըլլայ: Տունն ամբողջ, խոհանոցը, գաւիթը, բնակարանը թէպէտ համբն, բայց կ'իմացնեն թէ ինչպիսի է իրենց տէրը:

Փոշոտ սեամբ եւ պատերեաց շրջանակը, գունատ եւ դքսիտացեալ մետաղայք, ցիւրցան զգեստներ, մէջ տեղ ինկած ամթոռներ, գետնի վրայ ցիւրցան խաղալիք, խողանակք, հողանակք եւ բաց գրքեր, ասեղ, աղտոտ ճերմկեղենաց բաց պահարաններ, եւ անթիւ ուրիշ ըստ ինքեան գոյն իրեր՝ տանտիկնոջ կարգասիրութեան աննպաստաւոր վկայութիւն կու տան:

Գիւղի մը մէջ գիւղացոյն տունը մանեղ հարկ չկայ, որպէս զի տեսնուի թէ ինչպիսի է տանտիկինը: Արդէն ցանկնք՝ որ լաւ պահուած եւ նորոգուած են, ածուք՝ որ մշակուած եւ քաղհանուած են, մաքուր աւլուած գաւիթն, ուր չի գտնուիր ոչ փայտ, ոչ քար եւ ոչ ուրիշ մնացող մը, բարոք պահուած կը զգամք, փայլուն կ'ամբամանք, ջինջ պատուհանը, զուարթ մանկունք՝ որ զոյգ գործոց կը զբաղին, եւ վերջապէս գոմոց մաքուր եւ առողջ արջառն, այս ամենայն նշան են տնարար տանտիկնոջ մը: (Հարուստիք):

ԲԱՐԻՑԱՅԵՆ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՆՈՐԱՎԷՊ

ԳԱՆՆԱԿԱՆ

ԳԼԻՒԻ Բ.

Յարմարութիւն:

(Հարուստիք):

Սակայն գաղղիացի հրամանատարը չէր կրնար թողուլ՝ որ կարաւանն անարգել առնուն տանին: Թէեւ իւր գունդը սակաւաւոր էր, որովհետեւ յարձակիլ Գաւեսիկայի վրայ, Զօրքն համառօտիւ խախտուէն ետեւ՝ թմարկները զարնել տուաւ, եւ

զօրաց գլուխն՝ անցած՝ «Կեցցէ՛ Նիքոնակալը, գոշելով՝՝ յարձակեցաւ խառնազան՝ ամբոխին վրայ:

Պատերազմող միահաղոյն հրացան արձակեցին: Բայց Գաղղիացիք ոչինչ կատեցան, եւ մինչգետ Գաւեսիկայի հրացանը վերստին իւր լեյքնէին՝ գաղղիական ամբոխներու սուր սայլն արդէն անոնց կըծող վրայ էր:

Աղապար լեռք եւ հազիւ այս գին այն գին հրացանից շէնքն կը լսուէր: Երկու կողմն ալ անաւայն յուսահատաբար կուրծ ի կուրծս թէ եւ ինչեաց եւ մահա համար կը կուռէին: Հրացանաբուն եւ սուր, ատրճանակ եւ գաղոյն, նաեւ ատամնիք եւ ըղունգ իւր զէնք կը գործածուէին, եւ նոյն իսկ դիմաւ աւալ վերաւորը մեկզմէկ բռնած խեղճել կը ճգնէին:

Յանկարծ պատերազմի նոր աղապար մ'որոտաց: Խուան իրեններովը մարտավայրն հասաւ:

Չորեքուսիք, հրամայեց հրամանատարն՝ երբ այս նոր յարձակումը տեսաւ: Գաղղիացիք անմիջապէս թողնելով կանն շորեքուսի ձեւով, եւ պնդութեամբ երենց կենսիցը կը պաշտպանէին:

Պատերազմի ամբոխին մէջ խուան իւր տէրը կը փնտռէր:

Մեծնիքը ասէ, կը ճծծէր խուան տիրոջն ականջն ի վար: Գաղղիացիք մերձակայ պահանջոցն հրացանի ձայրը լսէր եւն եւ արդէն զէպ ի կատուղի պողտայն կու գան:

Աւ թուկիները, եւ փութով հեռացիւր, հրացանակիրն ամբոխին դուրս ելաւ եւ իւր սուլիովը սրածայն նշան տուաւ: Իրեններն անմիջապէս բոլորակը ժողովեցան, եւ նովին արագութեամբ որով եկած էին, անտառին մէջ անհրեւոյթ եղան:

Հրամանատարն այս շարժումը նշմարեց եւ շուտով վերահասու եղաւ:

Հաստատուն կեցեց, գորականք, գոշեց իրեններուն, մեր ընկերներն օգնութեան կու գան:

Միւսայն «Կեցցէ՛ Նիքոնակալը՝ եր պատասխանը:

Գաւեսիկայ անմիջապէս քանի մը լստես յուշարկեց ընդդիմակաց կողմն, որպէս զի ապահով ըլլայ թէ արեւոյց այն կողմանն ալ օգնութիւն կու գայ Գաղղիացոյն: Նոյնպէս կատուղի պողտայն ալ մարդ խարեց, որ Ռուիդ փնտրեն ինչ որ փախցնել չի կրնար: Ռազմամթերի կառքերը խորատակեցին եւ վառօդոյ փութիլի տակաւունք ծանրաբեռն կառքերու տակ գրին, եւ պատրուով կրակ տուին: Գաւեսիկայ մեծաւ գոհութեամբ կը տեսնէր՝ որ կառքերն ետեւէ ետեւ օդ կ'ըլլին, եւ հնարահետէ կը լսէր նաեւ աղապարն կարաւանի՝ զոր լեռանց ծործորները վարած կը տանէին:

Այս միջոցին կատարի եւ յուսահատական խառնուրդը դադարած էր, եւ նուազ արեւահեղ՝ հրազենուց պատերազմը փոխանակած էր: Պատերազմողը գրաստու պողտայնի բերանը բռնած էին, որմէ գաղղիական կարաւանն ինչ որ տանել կրնային՝ տարած էր Ռուիդ, եւ Գաղղիացիք հաստատուն յուսով օգնութեան չէին ուզեր իրենց զիրենց վերստին սպանուելու վտանգի մէջ գնել: Անոր համար երկու կողմն ալ ծռաւերու բնոց եւ

բլրակներու ետեւ բանակեցաւ եւ ապա՛հով թա-
քաններէն հրացանն Վարդապետին անոնց վրայ՝ որ ան-
գիւղաշուքեանք գտար կ'էլէին։

Գաղղիացւոց յայտնի զերեւ շեյաւ։ Քառորդ
մ'եղան հեռուէն հրացանաց միահաղոյն արձակու-
մի լուռեցան։ Գաղղիացիք խուսափէին Տանդիպած
էին։ Մարգիզին գիմաց բանակող հրամանատարն
սկսաւ կամաց կամաց ետ քաշուիլ, որպէս զի մե-
կոյտը օգնականն զնոյն զիմաց էլէն եւ խուսանին
գուռզն ետեւէն զարեւ։

Սակայն Մարգիզն այնպիսի մէկն էր՝ որ այս-
պիսի շարժմանց ետ թեան դիրաւ կը թափանցէր։
Անմիջապէս երկու սրնթիմաց արագոտն սուբհանդակ
լողջ խուսանին, որ շուտով կողմնակի լեռները
քաշուի, եւ այլ ամենեւին յարձակում չընէ։ Բայց
որպէս զի այն Գաղղիացիներն զբաղեցրէն, անդա-
դար հրացան արձակէ անոնց վրայ։ Իսկ ինք Գաւ-
սիկէն՝ հրամանատարին վրայ յարձակեցաւ՝ որով
սակիկայ չընցաւ։ Խուսանին ետեւէն ինչպէս։ Սակայն
հարկ էր Մարգիզին արթնութեամբ հսկել ինքզին-
րանին վրայ, որ թշնամանելով եւ մրմնալով կը
խորհէր միշտ, որ զինք Գաղղիացւոց դէմ խաբէր
Մարգիզին, որպէս զի զանոնք կռիւհա՛նք լերկիկը տա-
պալէ։ Սակայն Մարգիզն ամենայն կերպով կը
զգուշանար խառնուրդէ, որպէս զի կարենայ ամեն
վայրկեան անդադել եւ տ քաշուի։

Տեսաւ Մարգիզն որ այսուհետեւ պէտք է
մեկնիլ մարտավայրէն։ Արձակաց պահանջներէն
մին իրն իմացած եւ ազգին մարտավայրէն հասած էր,
բնականապէս կրնար կասկածուիլ՝ որ նաեւ միւս
պահանջներն ալ մէկն յուզարկուած եւ կամ հրա-
ւանաւ արուած ըլլայ, որով անտարակայն այս պահա-
նոցին զօրքն ալ ճամբայ ելած է։ Երկրորդ մը-
շուտոր պահանջներն թեեւ տակաւին բան մը չէր
հետք Մարգիզին, սակայն պայթմանց դրդիւնն
անշուշտ հասած էր անոնց ալ, եւ թէ՛ մի անգամ
իրենց մտադրութիւնը զրգուռած էր, անշուշտ
նաեւ հրացանից ձայնն ալ լսած էին։ Այն ատեն
ապա՛հով էր՝ որ նաեւ այն կողմանէ արիասիրտ
Գաղղիացւոց զորախից կու գայ։

Անոր համար Գաւսիկէն ետեւէ ետեւ պա-
տուիրան կ'առաքէր կառուղի պողոտայէն դէպ ի
դէպ, որպէս զի հին զբաղող Պատերազմողք փու-
թան ծամացցոյք ձեռքը կը հաշուէր թէ երբ
կրնան Գաղղիացիք չու հասնիլ, եւ վերջապէս
Էնդերերտին ձեռքէն ազատուող համար զինք քան
հոգեւով սպառուած գաղղիացի օգնականն զնոյն
զիմաց խաբեց։ Էնդերերտին գուռը թեեւ շատ
փոքրիկ էր, մինչեւ Էնդերերտս չէր կրնար համար-
ձակիլ անոնցմով խառնուրդ ընել։ միւս կողմանէ ալ
ցորակը թշնամին ասոնց տիրութիւնը չէր գիտե-
րտաւ քաւանի մեծ եր զանոնք ընթացքէն ետ կե-
ցընելու։ վերջապէս Գաւսիկէն տեսաւ որ հարկ է
եւ քաշուիլ։

Եւ իրեք քիչ մ'եղան այս կողմանէ ալ հրա-
ցանի ձայն լսեցաւ։ Գաւսիկէն շուտ մ'իւր
մարդիկը կառուղի պողոտայէն հեռացուց, քովը
ժողովցն, եւ դէպ ի լեռնավայրէն սկսաւ մեկնիլ։
Կարաւանէն ալ ոչ բան մը կը տեսնուէր եւ ոչ կը
լսուէր։ Գրաստն, արջանն ու թեթեւ կառքերն

արդէն լեռանց ծործորներու մէջ էին եւ կառուղի
պողոտայէն ժամ մը եւ աւերի հեռու։ Կարելի չէր
այսուհետեւ Գաղղիացւոց փնտռել գտնել զոյնը,
մանաւանդ որ կարաւանն անընդհատ արագ արագ
կը յառաքէր, եւ Գաղղիացիք նաեւ թէ՛ ռզգին
հայածել՝ անտեղեակ էին այն վայրաց։ Վերջապէս
Գաւսիկէն իւր վառճանին հասած էր, եւ կը մնար
հիմայ իրեններու կեանքն ապառել, որպէս հնար
էր։ Ուստի անմիջապէս պատուիրակ առաքեց ամեն
կողմ՝ ուր գուռը մ'ուռէր, եւ իմացուց որ ամենայն
ինչ լնջած է եւ իւրաքանչիւր որ ինք զինք ապա-
տելու փութայ, Պատերազմէն յառաջ որոշուած էր
ծոր մը զոր ռաւորին Մառիթաճաճոց հովք կ'անուա-
նէր, ուր պիտի ժողովուէին ամենքն։ Այս ձորը կա-
ռուղի պողոտայէն ուղիղ դժով հինգ ժամ հեռու
էր, եւ ամենեւին չկար երկիւղ Գաղղիացիներէն
յարձակում կրելու, բայց միայն՝ եթէ առանձին
Լուկաներ յուշարկուէին երկիրը լռեանքէն։ Բայց
հաստատուն գիտէին Պատերազմողքը՝ որ տակաւին
այնպիսի չկուտա մը չէ յուշարկուած։

Գաւսիկէն իրենները կամաց կամաց ետ
տարաւ, սակայն գաղղիացի հրամանատարն անմի-
ջապէս սկսաւ զինք հաշուել, եւ թեեւ մին
ընդգէմ՝ երկուց կը կուռէր՝ սակայն չէր կրնար
թիւրլու որ թշնամին խուսէ երթալ։

Աս միջոցին ինչու թեան աղապալ մ'« Կեցցէ՛
Ինքնակալն, կեցցէ՛ Գաղղիացւոց, զեկաց՝ որ պահա-
նոցի Գրգը Գաղղիացւոց բանակին հետ միացաւ։
Խուսանն բան մը չէր լսուէր։ Էնդերերտս ալ
անշուշտ հեռացած էր։ Հրացաններու ձայնն՝ որ այս
կողմանէ կը լսուէր, հեռացած էր մտանքէն։

Գաւսիկէն սկսաւ ձեւարկել զհեռանալ,
եւ անմիջապէս ցից բարձունք մ'եղաւ՝ ուստի բով-
անդակ մարտավայրը կրնար ազատ դուռնիլ։ Վայր-
կեան մը կեցաւ Գաւսիկէն, եւ տեսաւ որ ալ կողմն
լեռան վրայ Էնդերերտս իրեններովն անտուգէ դուրս
կ'էլէր, եւ լերի ժայռերէն վար ձեւարկելով կը փախ-
չէր։ Ետեւէն անմիջապէս ժայռերուն գագաթը
գաղղիական կապոյտ համազօգնեան երեւցաւ, որ
ոստովիլ բայց անմիտ հեղեղ էր հրացանայ կ'առ-
ձակէր Պատերազմողը վրայ։ Պատերազմողք այն-
պէս կը ձեւարկէր որ անկարելի կ'ըլլար Գաղղիացւոց՝
հրացաններն ուղղել ճիշդ անոնց վրայ, զառիվայրն
ալ այնպէս տնհարկէ եւ դերբուկ էր, որ փախստա-
կանք ամեն վայրկեան կ'ընդմէկնէ եւ գուր կ'էլէին։

Գաղղիացիք նոր օգնութիւնը զննութեան
աղաղակաւ ողջունեցին, եւ համեմուն կը սպասէին։
Գաւսիկէն իւր արձաթի յուռիչը բերանն
ստաւ եւ ոտը թափանցանց ձայն մ'արձակեց։
Ասիկայ կը նշանակէր՝ «Կեցցէ՛ արծի»։

Վայրկեան մը լուռ հրացանից ձայնն, եւ
Պատերազմողը ձեւարկել այ ճառաւորութեան կը
ցուռէին։ Երբ որ Գաղղիացիք բարձունքէն հասան
ոչ զք գտան հոն, միայն հանդիպակոց բարձունց
վրայ այս դին այն դին կ'երեւային ծածանող վեր-
արկուներ՝ որ թ փերս մէջ կը պրզէին։ Յիւր աստ
անդ տակաւին հրացաններն ու փողեր հրաքանկ կը
փողփողէին արեգական ճառագայթից տակ։ Քիչ
մ'ետքը բովանդակ այս կողմը կարծեւ մուշկ եւ
անմարդի եղաւ։

